

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
t.a.v. dhr. Van Rijn, minister voor Medische Zorg
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Datum: 1 juli 2020

Betreft: Reactie op Kamerbrief Transgenderzorg

Geachte heer Van Rijn,

Met belangstelling hebben wij uw brief van 26 juni 2020 gelezen, waarin u de Kamer informeert over de stand van zaken in de transgenderzorg. Wij willen graag op de vier onderwerpen uit uw brief reageren om een aantal zaken onder uw aandacht te brengen.

1. Impact van coronacrisis

U stelt in uw brief op dit punt de situatie iets te rooskleurig voor. Belangrijke elementen die de Kwartiermaker in zijn Voortgangsrapportage noemt, komen in uw samenvatting niet terug. Deze elementen kunnen wij bevestigen vanuit onze eigen contacten met zorgaanbieders:

- Zorgaanbieders hebben vrijwel categorisch alle intakes en diagnosestellingen moeten uitstellen. Er is dus vrijwel geen instroom geweest gedurende de afgelopen maanden, wat wachttijden in elk geval tijdelijk heeft doen oplopen.
- Bloedcontroles zijn in veel gevallen uitgesteld, waarmee lopende hormoonbehandelingen niet op de aangewezen manier gemonitord konden worden. Het is onduidelijk wat hiervan de gevolgen zijn geweest.
- Zorgaanbieders verwachten tussen 1 tot 6 maanden nodig te hebben om op de normale chirurgische capaciteit te zitten. Daarmee is dus niet gezegd dat de zorgaanbieders binnen die periode ook alle uitgestelde zorg daadwerkelijk naast de normale zorg kunnen leveren, zoals u suggereert. Wanneer de uitgestelde zorg dus daadwerkelijk ingehaald is, blijft onduidelijk.

Voor een goed beeld van de situatie zijn deze elementen belangrijk.

Wij zijn overigens net als u tevreden over hoe de zorgaanbieders de reeds lopende behandelingen (m.u.v. chirurgie) hebben kunnen continueren gedurende de coronacrisis en de snelheid waarmee ze de zorg nu weer oppakken.

Adres

Niasstraat 1
3531 WR Utrecht
Bezoek op afspraak

Contact

ma, woe, vr 13:00 - 17:00 uur
030 410 02 03
info@transvisie.nl
www.transvisie.nl

Bankrekening

Stichting Transvisie
BIC: RABONL2U
IBAN: NL43 RABO 0121 6921 83

2. Ontwikkeling van wachttijden

U ziet “een enorme groei in de zorgvraag, zorgverzekeraars kopen substantieel meer transgenderszorg in, maar de zorgvraag stijgt nog harder”. Wij zien dit ook. Aan de hand van een paar invalshoeken willen we hier graag nader op ingaan.

Wetgeving nodig om wachttijden terug te dringen

Wij hadden in ons jaarplan opgenomen om dit jaar meer in te zetten op ondersteuning bij wachtlijstbemiddeling. Wij zijn blij dat de Kwartiermaker ook de verzekeraars hiervoor heeft weten te interesseren. U noemt naast deze wachtlijstbemiddeling nog twee maatregelen die de wachttijden zullen reduceren: meer inkoop en de inzet van zorg op afstand.

Hiermee laat u een belangrijke vierde mogelijkheid liggen: terugdringen van onnodige zorg. Wij betogen al langer dat onnodig veel capaciteit van psychologen wordt besteedt aan diagnostiek en indicatiestelling, terwijl dat geen bewezen meerwaarde heeft in termen van goede selectie, kwaliteit van besluitvorming en voorkomen van spijt en dat dit veel negatieve effecten heeft op efficiëntie, cliënttevredenheid en fundamentele rechten van transgender personen. We hebben de bronnen en argumenten hiervoor al vaak opgesomd en verwijzen nu graag naar paragraaf 4.3 van de Toekomstvisie van de Kwartiermaker waar deze allemaal behandeld worden.

Helaas is de Kwartiermaker in de Toekomstvisie niet verder gegaan dan de aanbeveling: “Daartoe moeten ook triage criteria voor een doelmatige, passende indicatiestelling worden ontwikkeld met medewerking van de zorgvragers en de zorgverzekeraars”. Triage criteria zijn zeer waardevol en wij zijn graag betrokken bij de ontwikkeling ervan. Maar er is meer nodig.

Wij vragen u daarom te gaan onderzoeken of er wetgeving ontwikkeld kan worden om te verbieden dat een uitgebreide psychische evaluatie als generieke voorwaarde wordt gesteld voor toegang tot zorg. Dergelijke wet- of regelgeving bestaat al in enkele andere landen (in Europa bijvoorbeeld in Spanje en IJsland) en draagt bij aan het depathologiseren van de zorg voor transgender personen, waarvan ook de Toekomstvisie het belang onderkent. Wij brengen u graag in contact met initiatiefnemers in die landen.

Meer zorg naar de 1e lijn

U noemt in uw brief als richtsnoer aan gemeenten en zorgverzekeraars dat ze jaarlijks minimaal 42% extra capaciteit moeten inkopen om ook daadwerkelijk bij te dragen aan terugdringing van de wachttijd. Dit besef kan niet vaak genoeg herhaald worden: **er moet substantieel meer zorg ingekocht worden dan verzekeraars en gemeenten nu doen om aan de zorgplicht te voldoen.**

U stelt dat er een grens is aan de autonome capaciteitsgroei van de huidige zorgaanbieders en dat we reële verwachtingen moeten koesteren. Dat zijn wij met u eens. Naar ons idee ligt een deel van

Adres

Niasstraat 1
3531 WR Utrecht
Bezoek op afspraak

Contact

ma, woe, vr 13:00 - 17:00 uur
030 410 02 03
info@transvisie.nl
www.transvisie.nl

Bankrekening

Stichting Transvisie
BIC: RABONL2U
IBAN: NL43 RABO 0121 6921 83

de oplossing in het verder normaliseren van transgenderzorg door zorg te verplaatsen naar 2e en 1e lijn. Hierdoor wordt de autonome capaciteitsgroei over meer zorgaanbieders verdeeld. **Wij verzoeken u de NHG, de wetenschappelijke vereniging voor huisartsen te vragen prioriteit te geven aan de ontwikkeling van een richtlijn monitoring hormoonbehandeling transgender personen**, in samenwerking met de NVE, de Nederlandse Vereniging voor Endocrinologie en Transvisie namens de zorgvragers. Een dergelijke richtlijn werd reeds geadviseerd in de Kwaliteitsstandaard Somatische Transgenderzorg en dit wordt opnieuw herhaald in de Toekomstvisie. Wij zouden graag zien dat deze richtlijn er komt.

Representatieve wachttijdrapportages

Wij wijzen er op dat de Kwartiermaker in zijn recente voortgangsbrief op ons verzoek onderscheid heeft gemaakt tussen rekenkundig gemiddelde wachttijden en gewogen gemiddelde wachttijden voor psychologische zorg. **Wij zouden graag zien dat in communicatie en beleidsontwikkeling voortaan alleen nog maar gebruik gemaakt wordt van die gewogen wachttijden, omdat die een veel realistischer beeld geven van hoe lang een transgender persoon gemiddeld op zorg moet wachten.** Voor psychologische zorg is het gewogen gemiddelde 67 weken en niet de 31 weken die rekenkundig gemiddeld bepaald zijn. We verzoeken u de Kwartiermaker te vragen in zijn volgende voortgangsrapportage ook voor de endocrinologische en chirurgische zorg gewogen gemiddelden te gaan vermelden.

3. Bekostiging van de transgenderzorg

Wij zijn blij met de conclusie van de NZa dat de transgenderzorg in het vrije bekostigingssegment thuishoort. De transgenderzorg beweegt zich op dit moment richting gedecentraliseerde netwerkzorg en richting maatwerk. Regulering op tarieven zou deze belangrijke innovaties nu remmen of zelfs onmogelijk maken.

4. Toekomstvisie

In grote lijnen – behoudens enkele aandachtspunten – steunen we de richting die de Toekomstvisie beschrijft. We verwijzen graag naar onze reactie per brief aan de Kwartiermaker, die via onze website te lezen is¹.

Wij vervullen graag een actieve rol in het helpen realiseren van deze Toekomstvisie, samen met andere organisaties. Dit kunnen we echter niet doen als we een 100% vrijwilligersorganisatie blijven. Om het perspectief van de zorgvragers in dit zich doorontwikkellende zorgdomein in continuïteit te borgen is naast de structurele samenwerking die we reeds ingezet hebben, ook

¹ <https://www.transvisie.nl/wp-content/uploads/2020/06/reactie-transvisie-op-toekomstvisie-transgenderzorg.pdf>

Adres

Niasstraat 1
3531 WR Utrecht
Bezoek op afspraak

Contact

ma, woe, vr 13:00 - 17:00 uur
030 410 02 03
info@transvisie.nl
www.transvisie.nl

Bankrekening

Stichting Transvisie
BIC: RABONL2U
IBAN: NL43 RABO 0121 6921 83

structurele financiering nodig vanuit zorgaanbieders, zorgverzekeraars of derden. **Wij verzoeken u om via uw contacten deze partijen hiervan te doordringen.**

Tot slot

Wij hebben de afgelopen jaren de Minister voor Medische Zorg als zeer helpend ervaren in het verbeteren van de zorg voor transgender personen. Wij hopen dan ook dat u aan de hand van deze brief uw faciliterende rol nog verder invulling kunt geven. Mocht u daarbij behoefte hebben aan een nadere toelichting, dan zijn wij daar zeer toe bereid.

Met vriendelijke groet,

Lisa van Ginneken
voorzitter

CC: vaste Kamercommissie VWS

Adres

Niasstraat 1
3531 WR Utrecht
Bezoek op afspraak

Contact

ma, woe, vr 13:00 - 17:00 uur
030 410 02 03
info@transvisie.nl
www.transvisie.nl

Bankrekening

Stichting Transvisie
BIC: RABONL2U
IBAN: NL43 RABO 0121 6921 83